Posudek od vedoucího práce

MOSTOVA, Julia. *Syntaktické funkce infinitivu v češtině a ukrajinštině (na materiálu publicistických textů)*. Magisterská diplomová práce. Olomouc 2022.

J. Mostova se ve své diplomové práci zabývá tématem, které může být ve srovnávací slavistice tématem skutečně „páteřním“. Právě frekvence infinitivu a jeho funkční zatížení je tím, co slovanské jazyky navzájem odlišuje. Platí to zvlášť pro jazyky, jako je čeština a ukrajinština, které diplomantka ve své práci srovnává. Zatímco první z těchto jazyků, čeština, využívá infinitivu k plnění syntaktických funkcí spíše v menší míře a tím se v určitém smyslu blíží jazykům na slovanském jihu, druhý jmenovaný jazyk, totiž ukrajinština, si, jak se jeví už při prostém, „nevědeckém“ čtení textů, zachovává poněkud širší paletu funkčního využití infinitivu.

Je jasné, že zvolené téma, jak ostatně uvádí i sama autorka (s. 60), je dost široké, nevyčerpané a, dodejme, že i dost náročné. Předloženou práci v duchu toho vidím jako dobře provedenou sondu a s touto myšlenkou jsem J. Mostové toto téma i zadával. Šlo – po naší domluvě – o to, na základě srovnatelně uspořádaných a srovnatelně rozsáhlých souborů českých a ukrajinských publicistických textů vytknout dominanty mezi možnými rozdíly v užívání infinitivu v češtině a ukrajinštině. Tento úkol diplomantka podle mého soudu splnila velmi dobře – svou analýzu funkcí infinitivu, někdy velmi jemnou a inspirující k rozvíjení a domýšlení, staví na dobře vybraném souboru textů, které reprezentují opravdu živý publicistický jazyk.

Literatura, kterou diplomantka užívá zejm. pro zhodnocení a porovnání teoretických přístupů k problematice infinitivu v obou jazycích, je poměrně rozsáhlá a dobře dokumentuje i samozřejmé úskalí, se kterým se J. Mostova musela při své práci potýkat – totiž částečnou vzájemnou nekompatibilnost tradičních českých a ukrajinských teoretických přístupů k popisu gramatiky, které navíc dosti různě zhodnocují teoretickou inspiraci ze západní, tedy hlavně anglosaské lingvistiky. To se projevuje v občasném kolísání terminologie, užívané v práci J. Mostové, srov. např. *na obligátní silné rozšiřovače* (s. 22) versus *extendery* (s. 24), *predikativní podstatná jména* (s. 58), *neurčitě-osobní věty* (s. 59), častější užití terminologického přehmatu *jednoslabičné infinitivní věty* (s. 19, 23, 29). Vím, že je velmi těžké některé termíny přeložit, a to i ty zažitější.

Dále: možná by přece jen bylo lepší, kdyby se autorka ve větší míře opírala o teoretickou koncepci autorů z okruhu *Mluvnice češtiny* vydané v 80. letech 20. století. Byť J. Mostova

předkládá práci z oboru synchronní lingvistiky, mohla by také – pokud jde o teoretický přístup a jeho aplikaci v textech, ale také= třeba o terminologii – bohatě využít inspiraci J. Poráka (*Vývoj inifinitivních vět v češtině*, 1967), kterou jsem doporučoval při konzultacích. S touto inspirací by bylo mj. možné snadněji definovat, co je a co není spona.

Text práce J. Mostové mě inspiruje k následujícím námětům k diskusi při obhajobě:

1. Má autorka nějaké obecnělingvistické (či vůbec typologické) vysvětlení k obecně vyšší frekvenci bezpodmětých vět v ukrajinštině, a tedy i k vyšší frekvenci infinitivu, který je jádrem těchto vět (s. 19 a dále)?

2. Sugestivní otázka (ke s. 49 a dále): je rozdíl mezi využitím infinitivu v analytickém futuru typu *буде провокувати* a užitím infinitivu v konstrukci s modálním (*не хотів їхати*) nebo fázovým slovesem (*продовжує боротися*)? Co jsou to vlastně ona *auxiliární* slovesa (s. 17, 58)?

3. Jak se diplomantka staví k námitkám proti pojímání infinitivu jako tvaru rovnocenného s tvary, jako je např. prézens (viz její výklad na s. 15)? Je Maslovův termín *verboid* potřebný?

Ač nerad, musím dodat, že i přes korekturu rodilým mluvčím obsahuje předkládaný text některé nedostatky formulační i pravopisné a též projevy interference mezi ukrajinštinou a češtinou (ze slavistického hlediska jde však o jevy velice poučné). Na druhé straně si uvědomuji, že text byl dokončován v situaci opravdu pohnuté a nestandardní ve všech smyslech tohoto slova, a proto navrhuji všechny formální nedostatky hodnotit mírně.

Práci J. Mostové doporučuji k obhajobě a v této fázi hodnocení předložený text klasifikuji stupněm **C**.

V Olomouci dne 21. srpna 2022

PhDr. Ondřej Bláha, Ph.D.